

РЕЦЕНЗИЯ

**на дисертационен труд
за придобиване на образователната и научна степен "доктор" в**

**област на висше образование – 5. Технически науки
професионално направление – 5.3. Комуникационна и компютърна техника
докторска програма – „Комуникационни мрежи и системи“**

Автор: маг. инж. Теодора Валентинова Жорова

Тема: Мониторинг на трафика в комуникационни системи с изкуствен интелект

Рецензент: проф. д-р инж. Станимир Михайлов Садинов, ТУ - Габрово

1. Тема и актуалност на дисертационния труд

Напредналото навлизане на технологиите с Изкуствен интелект във всички технически аспекти на човешкия прогрес неизменно времевия ход на тяхното имплементиране при управлението на информационни ресурси в системните мрежови комуникации. Широкото приложение на платформите с Машинното обучение не се ограничава само до подобряване на степента на покритието при радио и телевизионно разпръскване и редуцирането на редица високорискови ефекти и физически явления при предаване на сигнали. Налице е съществена необходимост от ефективна диагностика на състоянието и оптимизация на натоварването и метриците на мрежовите ресурси в комуникационните инфраструктури. Съществен аспект се свързва с гарантиране на защитеност на оперативните клъстери от данни и ефективен мониторинг срещу киберзаплахи по отношение на достъпа до цифрово съдържание и услуги.

Посочените факти формират техничка рамка, подвърждаваща безспорната актуалност на необходимостта от AI – базираните технологии за техническа поддръжка и надграждане на функционалността на комуникационните инфраструктури. Научните изследвания по дисертационния труд са насочени към целите на създаването, модифицирането и внедряването на инструменти за интелигентен анализ за подобряване на мониторинга и администрирането на мрежовите услуги в съвременните комуникации.

2. Обзор на цитираната литература

Според представената библиографска справка в обхвата на критичния анализ по проблематиката на дисертационния труд са систематизирани 161 научни източника. Прави впечатление добрата интерпретация и вникване в същността и спецификата на анализираното научно съдържание. Преобладаващата част от посочените анализирани научни изследвания са чуждестранни и публикувани през последните десет години. Поставен е акцент върху новаторството по отношение на техническите подходи за диагностика на параметрите и състоянието на мрежовата среда в информационно-комуникационните системи, прилагани в европейската и световната практика в научните изследвания.

Анализираното научно съдържание и разработки в посочената предметна област на изследванията може да бъде обобщено в посочените категории, както следва:

- „Технически подходи, методи и алгоритми и аналитични инструменти за извличане на знания, приложими в комуникациите“;
- „Класификация на смущенията в комуникационната преносна среда, както прилаганите известни аналитични инструменти за тяхно разпознаване, класификация и редуциране на ефектите на фоновата среда“;
- „Специфични метрики на мрежовата среда, обезпечавачи пакетното бързодействие, трафичното натоварване на ресурсните обслужващи звена предаване на пакетна информация“;
- „Методи и алгоритми за оптимизация на специфични метрики на комуникационната преносна среда за подобряване на цялостната стратегия на обслужване на абонати в телекомуникационните мрежи“;
- „Категоризация на типове атаки, както и базираните на технологиите на Изкуствения интелект политики и инструменти за киберсигурност и информационна сигурност“.

3. Методика на изследване

Въведената методика в систематичните научни изследвания в дисертационния труд интегрира широк спектър от Методи на математическата и приложна статистика, Подходи на основата на Изкуствен интелект и Евристични методи. На основата на компютърно моделиране и аналитична диагностика чрез платформите MATLAB и STATISTICA са разработени концептуални AI модули и инструменти за разпознаване, класификация и прогнозен анализ на обекти на мрежовата комуникационна среда. Приложен е богат набор от информационни извадки в обучаващите процедури при подбор на въведените категории класификатори и инструменти за регресионно моделиране с потвърдена верификация на обобщените резултати по дефинираните технически направления.

4. Приноси на дисертационния труд

Според мен следва да бъде приложена следната категоризация на приносите, отразяващи основните моменти от извършените научни изследвания:

Научно-приложни приноси:

- Потвърдени са способите на традиционните методи и алгоритми на Машинно обучение и инструментите на Изкуствения интелект при разпознаване, класификация и прогнозен анализ на шумове в комуникационните възли и канали за връзка;
- Доказана е ефективността на подходите за регресионно моделиране и оптимизация на метрики на мрежовата среда чрез аналитични похвати инструменти, базирани на концепцията „Изкуствен интелект“;
- Установено е предимството на Feed-Forward, Cascade-Forward, Probabilistic, Generalized-Regression и Radial Basis невронни архитектури при регресионна диагностика на специфични метрики трафичното обслужване на мрежовата среда;

- Доказани са преимуществата на принципите на Дълбокото обучение пред конвенционалните подходи с Машинно обучение за детектиране на състояния на кибератаки към мрежовите ресурси и аномалии в предвания трафик в преносната среда;
- Потвърдена е възможността за модификация, адаптиране и създаване на хибридни подходи, съчетаващи конвенционални подходи за Машинно обучение и принципите на Дълбокото обучение при класификация на WEB трафик за корпоративни бизнес и индустриални потребители.

Приложни приноси:

- Предложен е подход за извличане на специфични характеристики чрез Дескриптивен анализ и Алгоритми за спектрален анализ при разпознаване, класификация и прогнозиране на шумове в комуникационните възли и канали за връзка;
- Синтезиран е подход за имитационно моделиране и аналитична диагностика на информационно-комуникационни мрежови инфраструктури с опашкова организация на обслужването на системни потребители;
- Систематизиран е подход за оценка на първична обработка на регистрирани за метрики на състоянието на мрежовата среда при детектиране на киберзаплахи и класификация на WEB трафик.

5. Публикации и цитирания на публикации по дисертационния труд

По отношение на запознаване на научната общност с постигнатите резултати по дисертационния труд, отразяващи комплекс от симулационни, емпирични и експериментални изследвания, са реализирани осем научни публикации. Три от издадените публикации са на английски език, а останалите на български език. Един от научните трудове е самостоятелен, а останалите са изготвени в съавторство с научния ръководител и други изследователи. Всички публикации са издадени в научни издания на симпозиуми с международно участие и научни конференции, провели се на територията на страната и чужбина. Две от посочените издания са отразени в индексирани световни бази данни Scopus:

- „International Scientific and Practical Conference “Environment. Technology. Resources”, Резекне - Латвия“;
- „International Conference on Electronics, Engineering, Physics and Earth Science“, Кавала - Гърция“.

В сборници в рамките на организирани симпозиуми на територията на научни организации в страната са изнесени по два научни труда, както следва в:

- „Международна научна конференция UNITECH“ към Технически университет – Габрово;
- „Студентска научна сесия“ към Технически университет – Габрово;
- „Научна конференция на Русенски университет „Ангел Кънчев“ и Съюз на учените - Русе“.

Една от научните публикации е наградена с „Best Paper Prize!“ на симпозиум, организиран от Русенски университет „Ангел Кънчев“.

6. Авторство на получените резултати

Смятам, че огромен обем от представените научни изследвания са основно дело и личен принос на докторанта под ръководството на неговия научен ръководител. В изложението на дисертационния труд е демонстрирано високо техническо познание и умения за прилагане, адаптиране и модифициране на алгоритмичната функционалност на множество аналитични инструменти и апарати, формиращи парадигмата „Изкуствен интелект, Машинно обучение и Дълбоко обучение“, в областта на комуникациите. Научните постижения на докторанта са достъпни и известни за широк обхват от изследователи в областта в страната и чужбина.

7. Автореферат и авторска справка

Авторефератът отразява коректно и последователно систематизираните резултати по дефинираните научни направления в дисертационния труд. Изготвен е в обем от 51 страници като съдържа 41 фигури и 14 таблици в структурата. При съставянето му са спазени всички нормативни изисквания, регламентирани според „Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Технически университет - Габрово“. Потвърдено е авторството на получените резултати на научните изследвания. Обоснована е актуалността, научната новост, приложимостта и направленията за разширяване на обсега на предметната област на изследванията.

8. Мнения, препоръки и забележки по дисертационния труд

Познавам маг. инж. Теодора Валентинова Жорова в качеството на докторант в структурата на Катедра „Комуникационна техника и технологии“, като отговорен и изпълнителен изследовател. Докторантката се отличава с висока техническа квалификация в научноизследователската дейност с внедряване на съвременните достижения и иновации в Изкуственият интелект и Машинното обучение.

Комплексно мога да оценя, че изготвеният дисертационен труд изпълнява дефинираните основни задачи, отразяващи проведените дейности по анализ на състоянието на разглежданата проблематика в поставената предметна област. Приложена е ясна и последователна аргументация на избраните аналитични инструменти в методиката на изследване.

Въпреки качествата на научните изследвания, считам, че могат да бъдат предприети определени мерки за подобряване на начина на систематизация на изложението на изследванията по дисертационния труд и бъдещи разработки по разглежданата проблематика.

Препоръчвам на маг. инж. Теодора Валентинова Жорова да:

- Насочи своите изследвания в по-тясно профилирани научни направления с приоритизане на обсега и целите;
- Повиши своето участие в Национални външни проекти и Проекти с международно участие по оперативни програми;
- Продължи и надгради публикационата си дейност в престижни национални и международни издания с индексирание на научното съдържание в световноизвестни бази данни и издания с Импакт фактор;

- Внедри резултатите от своите научни изследвания с практическа насоченост в модули за информационно обслужване в структурите на „Мобилните оператори“ и „Информационните клъстери и центрове за управление на данни“, изградени в страната.

9. Заключение

Считам, че представеният дисертационен труд **отговаря** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Постигнатите резултати ми дават основание да **предложа** да бъде придобита образователната и научна степен „доктор“ от маг. инж. Теодора Валентинова Жорова в област на висше образование – 5. Технически науки, професионално направление – 5.3. Комуникационна и компютърна техника, докторска програма – „Комуникационни мрежи и системи“

04.05.2026 г.

Рецензент:

/проф. д-р инж. Станимир Садинов/